

PLÁNOVÁNÍ POUŽITÍ OPERAČNÍ MANÉVRUJÍCÍ SKUPINY

Požadavek spolehlivého zabezpečení obrany socialistické vlasti proti možné imperialistické agresi ukládá vojenskému umění hledat nejúčinnější způsoby a formy použití vojsk při odrážení ozbrojené agrese a vedení operací. Tento požadavek konkretizuje Rozkaz ministra národní obrany pro přípravu ČSLA ve výcvikovém roce 1980/81, který jako jeden z hlavních úkolů přípravy generálů, důstojníků a štábů ukládá učit využívat nové překvapivé způsoby ničení nepřátelských uskupení. Usilovat o **rychlé rozvíjení operací do velké hloubky s využitím operačních manévrujících skupin a vzdušných výsadek.**

Operační manévrující skupiny představují jeden z prostředků, jejichž použití vytváří předpoklady pro vedení útočné operace ve vysokém tempu, do velké hloubky a při vysoce manévrovém způsobu vedení bojové činnosti. **Efektivní využití operační manévrující skupiny v útočné operaci** frontu a armády značně **zvýší sílu manévru**, výrazně ovlivní i možnosti vedení manévrové útočné bojové činnosti hlavními silami frontu a armády.

Zkušenosti z operací Velké vlastenecké války Sovětského svazu potvrzují, že použití frontových a armádních rychlých skupin v útočných operacích bylo projevem vysokého stupně vědeckosti sovětského vojenského umění, které tímto řešením dávalo odpověď na otázku **nejúčinnějšího způsobu využití bojových možností** druhů vojsk v útočné operaci i efektivního vedení hlubokých útočných operací s rozhodnými cíli. **Správná volba doby a prostoru** zasazení rychlých skupin, **stanovení cíle** jejich použití a úkolů bylo projevem vojenského mistrovství velitelů a štábů. **Skryté soustředění** vojsk rychlých skupin a jejich **překvapující zasazení** na rozhodujícím směru vedlo k **ochromení operačního uskupení** nepřítelů, narušení jeho operační odolnosti i volnosti manévru a vytvářelo podmínky pro dosažení porážky jeho hlavních uskupení.

Vytváření a použití operačních manévrujících skupin v soudobých operacích nechápeme jenom jako opakování použití frontových a armádních rychlých skupin v útočných operacích Velké vlastenecké války. **Použití operačních manévrujících skupin vychází z kvalitativně změněných bojových možností vojsk,** vlastností výzbroje a bojové techniky i podmínek vedení soudobé bojové činnosti. Představuje jeden z prvků, které charakterizují způsob vedení vysoce manévrové útočné operace, založený na nejúčinnějším využití vlastností a možností vojsk vybavených soudobou technikou v konkrétních podmínkách.

Na základě dosavadních zkušeností můžeme přijmout závěr, že zásadní význam pro úspěšné využití operační manévrující skupiny v útočné operaci bude mít zejména příprava jejího použití, vedení rozhodné bojové činnosti vojsky skupiny, realizace opatření k jejich všestrannému zabezpečení a zabezpečení trvalého velení.

V článku chci přispět k řešení některých otázek spojených s přípravou použití operační manévrující skupiny v útočné operaci, zejména s obsahem rozhodnutí pro použití operační manévrující skupiny a plánováním jejího použití.

Příprava použití operační manévrující skupiny v útočné operaci zahrnuje řadu opatření velitelů, štábů, stranickopolitických a týlových orgánů i vojsk a je nedílnou součástí celkové přípravy útočné operace frontu nebo vševojskové armády. Mezi **nejdůležitější opatření přípravy** použití operační manévrující skupiny můžeme počítat rozhodnutí, plánování bojové činnosti a všestranného zabezpečení, stanovení úkolů vojskům, jejich přípravu a udržování v pohotovosti k vedení aktivní bojové činnosti, organizaci součinnosti, přípravu, budování a úpravu prostorů rozmístění vojsk, os přesunu a prostorů zasazení, vytvoření zásob materiálu, organizaci průzkumu nepřítelů a organizaci i zabezpečení velení.

Příprava použití operační manévrující skupiny frontu i vševojskové armády v zásadě vyplývá ze zámyslu velitele frontu na zničení nepřátelského uskupení a z celkového zámyslu vedení útočné operace. Pro cílevědomou přípravu a plánování použití skupiny je účelné, aby velitel frontu již v zámyslu operace stanovil cíl a směry použití skupin frontu, popř. i armád a v obecných rysech i jejich základní úkoly, zejména z hlediska podmínek, které je třeba vytvořit použitím operačních manévrujících skupin pro činnost hlavních sil vojsk frontu k dosažení cíle operace.

Základem pro přípravu použití skupin je **rozhodnutí velitele** frontu nebo vševojskové armády. Ve svém rozhodnutí stanoví velitel frontu nebo vševojskové armády bojový úkol operační manévrující skupiny. Bude záležet na podmínkách, do jakých podrobností bude moci určit bojový úkol skupiny. **Bojový úkol** bude zpravidla obsahovat určení předpokládaného složení a doby vytvoření skupiny. V některých případech bude nutné stanovit i jejího velitele. Podle situace a předpokládaného způsobu vytvoření skupiny určí prostory rozmístění vojsk skupiny, lhůty jejich zaujetí, pásmo nebo osy a způsob přesunu, předpokládané čáry a způsob zasazení. Bude-li skupina vytvářena výhradně nebo převážně ze svazků prvního sledu v průběhu vedení operace, je nutné stanovit

předpokládaný prostor nebo čáru, z níž vyčleněná vojska přejdou k plnění úkolu jako operační manévrující skupina.

Velitel stanoví bojový úkol skupiny zpravidla **na celou hloubku operace** frontu nebo vševojskové armády. S ohledem na značnou hloubku celkového úkolu frontu nebo vševojskové armády a s tím spojenou značnou hloubkou úkolu skupiny, je účelné dělit celkový bojový úkol skupiny na bližší a další úkol. Tyto úkoly mohou být i prostorově shodné s bližším a dalším úkolem frontu (vševojskové armády). Rozdělení celkového úkolu na bližší a další dává také výhodnější podmínky pro plánování i organizaci součinnosti mezi skupinou a hlavními silami frontu (vševojskové armády) a ostatními prostředky.

Bližší úkol můžeme stanovit do větších podrobností a s větší přesností. Od čáry zasazení stanovíme, kterým směrem má operační manévrující skupina rozvíjet úspěch do celé hloubky bližšího úkolu, kde a jakého nepřítele zničit v součinnosti s vojsky prvního sledu, způsob využití jaderných úderů, úderů letectva i ostatních palebných úderů vedených ve prospěch skupiny prostředky nadřazeného a výsledků bojové činnosti vojsk prvního sledu k vytvoření podmínek pro rozvinutí úspěchu do operační hloubky sestavy nepřítel. Podle situace stanovíme jaké a v kterých prostorách ničit uskupení nebo objekty nepřítel, jejichž zničení přispěje k narušení operační odolnosti a celistvosti sestavy operačního ukupení nepřítel. Abychom vytvořili základ pro časové a prostorové sladění činnosti skupiny s vojsky prvního sledu, stanovíme, které prostory má skupina ovládnout do konce prvního dne po zasazení, a lhůtu i prostor, který má ovládnout ke splnění bližšího úkolu.

V **dalším úkolu** skupiny určíme zpravidla předem cíl její činnosti, podle možností i v hlavních rysech úkoly, jejichž plnění bude mít rozhodující vliv na rozvíjení útočné operace hlavních sil a v součinnosti s kým tyto úkoly plnit, hlavní směr rozvíjení úspěchu a prostor nebo objekty, jejichž ovládnutím bude splněn další úkol skupiny a vytvořeny podmínky pro splnění dalšího úkolu frontu (vševojskové armády) a dosažení cíle operace i lhůta splnění dalšího úkolu skupiny.

K vytvoření podmínek pro zabezpečení velení a organizaci spojení bude účelné pro skupinu určit prostor a lhůtu rozmístění jejího **velitelského stanoviště** v prostoru rozmístění i na čáře zasazení. Pro zabezpečení velení při rozvíjení úspěchu po zasazení skupiny stanovíme jen směr přemísťování jejího VS a prostor jeho rozmístění určíme jen pro ta období rozvíjení operace, kdy předpokládáme, že bude nutné zásadně upřesnit součinnost vojsk. Tato předpokládaná místa rozmístění velitelských stanovišť zpravidla upřesníme až při zpracování plánu operace a při organizaci součinnosti.

Rozhraní se sousedy pro operační manévrující skupinu zpravidla neurčujeme. Je to proto, že skupině chceme vytvořit podmínky pro vedení vysoce manévrové činnosti. Pro úspěšné splnění úkolu musí mít možnost uskutečnit rozhodný manévr v celé šířce pásma hlavního úderu, v některých případech i v převážné části šířky pásma frontu nebo vševojskové armády. V závislosti na situaci můžeme vymezit hranice pásma pro přesun skupiny na čáru zasazení.

V některých případech může vzniknout potřeba stanovit ve vymezených prostorech pro omezenou dobu rozhraní se sousedy při vedení bojové činnosti. Takové podmínky mohou vzniknout zejména tehdy, budeme-li skupinu zasazovat k dokončení zničení nepřítele v součinnosti se svazky prvního sledu na čáře zasazení. V takových případech může vzniknout situace, kdy stanovením rozhraní vymezíme prostorově odpovědnost za ničení nepřítele, upřesníme pravomoc velitelů za řízení činnosti vojsk a vytvoříme podmínky pro těsnou součinnost vojsk při plnění společných úkolů.

Při stanovení bojového úkolu operační manévrující skupině **vycházíme důsledně z konkrétních podmínek**, které určují především:

- nepřítel, jeho síla, složení, uskupení, možnosti a způsoby vedení bojové činnosti,
- síla opatření jejich všestranného zabezpečení,
- možnosti frontu a vševojskových armád prvního sledu vést úderu a použít ostatních prostředků ve prospěch vojsk skupiny,
- situace, činnost a možnosti sousedů,
- podmínky prostoru vedení operace, zvláště průchodnost terénu a podmínky pro manévr, použití techniky a vedení úderů k ničení nepřátelských objektů i prostorové rozmístění objektů, které je nutné ovládnout nebo zničit.

S přihlédnutím k těmto konkrétním podmínkám, které ovlivní použití a činnost skupiny, mohou se při stanovení bojového úkolu skupině prosadit některé **zvláštnosti, zejména v jeho obsahu**.

Tak tomu může být např. tehdy, jestliže z různých důvodů nebude reálné nebo účelné stanovit bojový úkol skupině na celou hloubku operace a rozdělit jej prostorově na bližší a další v soulase s celkovým rozdělením operace. K takové situaci může dojít za podmínek, kdy nebudeme moci vytvořit operační manévrující skupinu vyznačující se dostatečnou údernou silou, která zabezpečí rozvíjení úspěchu a plnění bojového úkolu na celou stanovenou hloubku operace. V některých případech může pro vytvoření podmínek k dosažení celkového cíle operace nabýt rozhodujícího významu rychlé ovládnutí důležitého prostoru a jeho udržení po určitou dobu. To může být pro další průběh operace významnější, než postup do hloubky za každou cenu. K takovému případu může dojít tehdy, jestliže rozvíjení operace v soulase se zámyslem velitele bude vyžadovat předstížení nepřátelských přisunovaných záloh nebo odcházejících hlavních sil v ovládnutí a udřežení důležitých prostorů nebo čar, popřípadě i tehdy, kdy např. pro další vývoj operace bude nutné, aby skupina spolehlivě zabezpečila zasazení druhého sledu frontu. Po jeho zasazení bude výhodnější vytvořit novou operační manévrující skupinu k rozvíjení úspěchu čerstvými silami.

V takových případech bude stanovení bojového úkolu operační manévrující skupině pro rozvíjení úspěchu z čáry zasazení zpravidla zahrnovat — určení hlavního směru rozvíjení úspěchu nejméně na hloubku bližšího úkolu a podle situací i na celou hloubku operace, kterého nepřítele a které jeho objekty ničit pro vytvoření podmínek k rychlému rozvinutí úspěchu do hloubky, způsob

součinnosti s ostatními vojsky a způsob využití účinků úderů prostředky nadřazeného, prostor nebo čáru, kterou ovládnout do konce prvního dne bojové činnosti po zasazení orientačně i předpokládané objekty a síly nepřítel, které ničit v průběhu dalšího dne a obecné vymezení předpokladů, jejichž splněním budou vytvořeny podmínky pro dosažení cíle činnosti skupiny i požadovanou lhůtu jejich splnění.

Plánování použití operační manévrující skupiny je součástí celkového plánování operace. Zahrnuje především vyjádření bojového úkolu skupiny v grafickém plánu operace a operační směrnici velitele frontu nebo bojovém rozkaze velitele vševojskové armády, stanovení cílů a úkolů všestranného zabezpečení v nařizeních velitele i náčelníka štábu a vyjádření úkolů a opatření plněných ve prospěch skupiny v plánech bojového použití druhů vojsk i pláněch zabezpečení operace. Samostatný plán použití operační manévrující skupiny se nezpracovává ani na stupni frontu ani vševojskové armády.

Důležitým úkolem přípravy použití operační manévrující skupiny je organizace součinnosti.

Organizace součinnosti pro použití skupiny je součástí celkové organizace součinnosti, kterou řídí velitel frontu nebo vševojskové armády pro plnění úkolů v operaci. V období přípravy operace nebudeme proto samostatně organizovat součinnost jen ve prospěch a z hlediska úkolů skupiny. V průběhu operace je povinností velitele i štábu neustále upřesňovat úkoly vojsk i součinnost při jejich plnění. Podle konkrétní situace můžeme proto i samostatně organizovat součinnost z hlediska použití a zabezpečení skupiny. Samostatně můžeme organizovat součinnost zejména k zabezpečení zasazení nebo vytvoření a vyslání skupiny a vytvoření podmínek pro rozvinutí úspěchu do operační hloubky. Organizace součinnosti bude zpravidla probíhat na mapě. V průběhu operace můžeme některé otázky součinnosti řešit i v terénu. Může tomu tak být především při organizaci součinnosti k zabezpečení zasazení a rozvíjení úspěchu skupiny.

K vytvoření podmínek pro rychlé a účinné využití účinků jaderných úderů i ostatních úderů a pro časové i prostorové sladění plnění úkolů při použití skupiny je účelné, abychom organizaci součinnosti zaměřili na stanovení základních možných způsobů plnění úkolů, jejichž splnění bude mít rozhodující význam pro vytvoření podmínek k dosažení celkového cíle operace. Konkrétní **obsah organizace součinnosti** bude záležet na podmínkách přípravy a vedení operace a zejména na cíli použití a úkolech skupiny. Z hlediska předpokládaných variant plnění úkolů skupiny je třeba při organizaci součinnosti sladit činnost skupiny především s vojsky prvního sledu, vzdušnými výsadky, letectvem, raketovým vojskem a dělostřelectvem, upřesnit vydělené síly a prostředky i způsob plnění úkolů protivzdušné obrany a opatření všestranného zabezpečení bojové činnosti, stanovit způsob plnění úkolů zálohami i týlem ve prospěch skupiny, upřesnit zásady součinnosti s operační manévrující skupinou sousedů a organizace velení.

Při organizaci součinnosti mezi **operační manévrující skupinou a vojsky prvního sledu** je třeba především stanovit lhůty pro úpravu a uvolnění os pře-

sunu na čáru zasazení skupiny, prostory, které ovládnout pro zabezpečení zasazení skupiny, způsob ničení nepřítele v prostoru zasazení skupiny, zabezpečení křídel skupiny, směry postupu předsunutých odřadů divízi prvního sledu na směru postupu skupiny, způsob využití výsledků činnosti skupiny pro rozvíjení útoku ve vysokém tempu.

Pro zabezpečení součinnosti mezi **operační manévrující skupinou a vzdušnými výsádky** je nutné upřesnit prostory vysazení a úkoly vzdušných výsadek, dobu a směr jejich přeletu, směry postupu předsunutých odřadů a hlavních sil skupiny na spojení se vzdušným výsádkem, čáry setkání, zastavení palby, vzájemné rozpoznávání, místa setkání velitelů, dobu a způsob společného plnění úkolů, organizace vzájemného spojení.

Ke vzájemnému sladění činnosti operační manévrující skupiny s **letectvem** je nutné řešit především časové plnění úkolů letectva pro zabezpečení přesunu a zasazení skupiny a při letecké podpoře boje v hloubce operační sestavy nepřítele, předpokládané úkoly letectva pro zabezpečení bojové činnosti skupiny z hlediska jejich časového a prostorového plnění, vyčleněné úsilí letectva a jeho rozdělení po dnech a úkolech, způsob předávání průzkumných údajů získaných letectvem vojskům skupiny, vzájemné udávání cílů a rozpoznávání, způsob přípravy a vytyčení přistávacích ploch, organizace velení.

Z hlediska plnění úkolů **raketového vojska a dělostřelectva** je třeba s činností operační manévrující skupiny vzájemně sladit vedení jaderných úderů a ostatních úderů raketového vojska ve prospěch skupiny, palby dělostřelectva pro zabezpečení skupiny, zejména způsob dělostřeleckého příkrytí přibližování a rozvíňování skupiny, palebnou přípravu jejího zasazení, začlenění posilového dělostřelectva do sestavy skupiny, ničení nepřátelských objektů raketovým vojskem a dělostřelectvem při rozvíjení úspěchu v hloubce, prostory minování dělostřelectvem pro zabezpečení křídel skupiny, vedení průzkumu a předávání jeho výsledků k vedení úderů raketovým vojskem, zajištění bezpečnosti vojsk skupiny při vedení vlastních jaderných úderů a využití jejich účinků, způsob použití operačně taktických raket skupiny, pokud se nebudou přemisňovat v její sestavě.

K zabezpečení součinnosti při plnění úkolů **protivzdušné** obrany upřesníme především způsob uvědomování a varování vojsk skupiny, časové a prostorové použití vyčleněných sil a prostředků nadřízeného při protivzdušné obraně vojsk a týlu skupiny, způsob a dobu začlenění posilových prostředků PVO do její sestavy, působnost při ničení nepřátelských prostředků vzdušného napadení mezi vojsky skupiny, stíhacím letectvem a prostředky PVO nadřízeného a průletová pásma letectva.

Pro **zálohy druhů vojsk** a speciálních vojsk frontu (vševojskové armády) z hlediska zabezpečení skupiny upřesníme lhůty zaujetí prostorů rozmístění v průběhu operace a předpokládané prostory i lhůty plnění úkolů ve prospěch skupiny.

Pro sladění **plnění úkolů týlu** při zabezpečení činnosti skupiny při organizaci součinnosti upřesníme lhůty a prostory vytvoření zásob i záloh týlových

útvary a zařízení určených pro zabezpečení skupiny, dobu a způsob jejich zařazení do sestavy skupiny nebo směr přemísťování za její sestavou, vyčlenění a zařazení sil a prostředků technického zabezpečení, způsob, lhůty a prostory doplnění vojsk skupiny, jeho rozsah, vyhrazené osy a způsob odsunu.

Pro **zabezpečení velení** s ohledem na použití skupiny při organizaci součinnosti upřesníme lhůty a prostory rozvinutí míst velení a spojovacích uzlů, způsob využití vzdušných míst velení a stanovíme jednotné signály.

Uvedená hlavní opatření přípravy použití skupiny a naznačený způsob a obsah plánování má být dílčím **příspěvkem** a podnětem k řešení problémů spojených s přípravou útočné operace při použití operační manévrující skupiny. Podložené a úplnější závěry o neúčinnějším způsobu přípravy a zejména plánování použití skupiny můžeme přijmout po ověření a získání bohatších zkušeností ze cvičení.

Použití operační manévrující skupiny je **kvalitativně novým prvkem** ve způsobu vedení útočné operace. V rámci plánování operace se však příprava jejího použití na stupni frontu a vševojskové armády projeví především kvantitativně, zvětšením rozsahu a obsahu práce velitele a štábu. Odrazí se ve větším rozsahu údajů, které bude nutné shromáždit, zhodnotit a vyjádřit v souhrnu dokumentů plánu operace. Jinak tomu zřejmě bude v práci velitele a štábu operační manévrující skupiny, zejména v práci velitele a štábu divize v sestavě operační manévrující skupiny. Zvláštní místo a úloha skupiny v operaci se nutně odrazí ve změnách obsahu práce velitele a štábu při přípravě a řízení bojové činnosti a jejího všestranného zabezpečení. Především **na stupni divize** se změna v místě a úloze divize jako operační manévrující skupiny v operaci nutně projeví v **kvalitativních změnách** v přípravě a řízení bojové činnosti. **Nejvýrazněji** se zřejmě projeví v **obsahu rozhodnutí** a stanovení úkolů vojskům, ve formě i **způsobu zpracování plánu boje** divize působící jako operační manévrující skupiny nebo v její sestavě. Jeho forma se zřejmě bude přibližovat formě zpracování plánu operace. Konkrétní rozsah změn v přípravě operace s použitím operační manévrující skupiny budeme dále upřesňovat po zhodnocení zkušeností ze cvičení. Úspěšně řešit komplex úkolů spojených s problémy přípravy operace s použitím operační manévrující skupiny je proto možné jen za předpokladu, budou-li vytvořeny podmínky pro široké aktivní zapojení příslušníků velitelského sboru a všestranné vyhodnocení jejich zkušeností.